

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

VOLUME XXVI.—LETTO XXVI.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), JANUARY 20, 1943.

STEVILKA (NUMBER) 15

ANGLEŠKA ARMADA ODDALJE- NA ŠE 30 MILJ OD TRIPOLIJA

Strnitev angleških in francoskih čet, ki prodirajo od juga preko Sahare.

AMERIŠKI BOMBNIKI POGREZNILI PET JAPONSKIH LADIJ

Angleške čete so despele snotič v razdaljo tridesetih milj do Tripolija, dočim so Francozi, ki se bližajo Tripoliju od juga, očistili vso Saharo osiščnih čet, razen v Gadamesu, kjer je obkorenjena garnizija.

Letalska sila bombardira sovražne čete, ki beže proti zapadu in katerim je angleška osma armada tesno za petami.

Združitev francoskih čet iz obeh taborov

Na puščavi se je združil tako zvani "kameški zbor" (vojaštvo na velblodi) generala Girauda s četami borbene Francije, ki so zdaj na skupnem poходu proti Tripoliju.

SRDITI BOJI NA PACIFIKU

Zavezniški glavni stan v Avstraliji, sreda, 20. januarja. —

njimi nekega rušilca.

Premogarji ignorirajo ukaz predsednika Roosevelta, da bi se vrnili na delo

Klub predsednikovemu ultimatu je 12,000 premogarjev sklenilo, da ostanejo na stavki. — Doslej še ni znano, kakšna bo prihodnja Rooseveltova poteza.

WILKES-BARRE, Pa., 19.

januarja. — Delavci petih premogarjev sklenili, da ostanejo na stavki. — Doslej še ni znano, kakšna bo prihodnja Rooseveltova poteza.

Vojška bolnišnica v Clevelandu

Župan Lausche je včeraj izjavil, da je zelo zadovoljen s predlogom poveljstva ameriške armade, ki namerava ustanoviti v Clevelandu vojaško bolnišnico s 1,500 posteljami.

Armadne oblasti v Washingtonu so potrdile vesti, da namevajo v Clevelandu zgraditi odnosno ustanoviti vojaško bolnišnico.

Kolikor je doslej znano, še ni bil določen prostor, kjer bo stala ta bolnišnica.

Eno takih vojaških bolnišnic ž gradijo v Cambridgeu, O., drugo pa bodo zgradili najbrže v Cincinnatiu.

MADAME ČIANGKAJŠEK V BOLNIŠNICI

NEW YORK, 18. januarja. — Madame Čiangkajšek, žena kitajskega generalissima, se nahaja v neki tukajšnji bolnišnici, kjer so ji zdravniki populili podočnike, da ji morejo zdraviti bolezen v nosu (sinus). Ona in jeno spremstvo je najelo eno celotno nadstropje bolnišnice.

Med obiskovalci, ki jo posečajo v bolnišnici, je tudi Mrs. Roosevelt, žena predsednika Roosevelt.

Nadaljevanje stavke

Lokalne unije United Mine Workers organizacije, ki reprezentirajo 1,200 delavcev pri Woodward premogovniku, 1,500 pri Hueber premogovniku in 750 delavcev pri Nottingham premogovniku, kateri rovi so vsi last Glen Alden Coal kompanije, so odglasovale, da nadaljujejo s stavko.

Pred tem pa je enako odločilo že 970 delavcev pri Buttonwood premogovniku in 1,500 delavcev pri rovu št. 7 Susquehananna kompanije, dočim je 5,000 delavcev, zaposlenih v drugih rovih, sklenili, da se vrnejo danes na delo.

12,000 delavev na stavki

Na stavki je že 12,000 delavcev; sodi se, da se bo zaprolo na predsednikov ukaz rudnik, ne da bi bile poklicane k njim vojaške čete.

Stavka se je pričela kot protest proti Lewisovemu vodstvu, ker je organizacija zvišala unijiske pristojbine od \$1 do \$1.50 na mesec. Istočasno so premogarji zahtevali tudi zvišanje mezd za dva dollarja na dan.

Unijski krogi pravijo, da znašajo sedanje povprečne mezde premogarjev po \$8.50 na dan.

Izjava predsednika Roosevelteta

Predsednik Roosevelt je zahteval, da se ima tekom 48 ur končati stavka, ker v obratnem slučaju bo odredil mere, ki se mu zde potrebne za zaščito ljudstva in dežele.

Zaroka

Mr. in Mrs. Joseph Klein,

19407 Muskoka Ave., naznanja-

ta, da sta se zaročila njih hčerka Josephine Mary in Frank

Louis Vadnal, sin Mr. in Mrs. Anthony Vadnal, 15815 Arcade Ave. — Čestitamo!

Vile rojenice

Pri družini Mr. in Mrs. Bacar, 14805 Sylvia Ave., so se dne

17. decembra zglasile vile rojenice in pustile v spomin zalo

hčerko, ki je ob rojstvu tehtala

7 in pol funta. Mrs. Bacar je

hči družine Mr. in Mrs. John

Tomle. Naše čestitke!

Sa je krožka št. 2 Prog. Slov.

Nocjo ob 7:30 uri se vrši saja krožka št. 2, Progresivnih Slo-

venk v dvorani št. 1 Slovenske-

ga narodnega doma na St. Clair

Ave. Glanci so vabljene, da se

gotovo polnoštevilno udeleže.

Mlada človeka zmrznila v avtu

CAMP POINT, Ill., 19. januarja. — Tukaj sta dva mlada človeka v avtomobilu, ki je bil 17 ur parkan, zmrznila, dočim sta nadaljnja dva tako ozebla in oslabela, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Eleanor Bradley, stara 17 let, in Donald MacMeans, star 16 let, sta bila mrtva, ko je policija odprla vrata avtomobila, Tom Lauderback, 19 let star fant, pa je bil v tako kritičnem stanju, da nimajo zdravnikov nobenega upanja, da bi okreval. Prav tako je bila oslabela Meredith Davis, stara 21 let.

Mladec je popival v gostinah, nakar se je odpeljala na izprehod. Po vsej priliki so ustavili avto in v opitem stanju zaspali, kar jim je bilo v pogubo.

Mladenič umrl

V Glenville bolnišnici je po kratki in mučni bolezni premiril mlaenič Louise Moze, star še 16 let, stanujoč na 14610 Holmes Ave. Tukaj zapušča žalujče starše Antonia, doma iz fare Senožeče na Notranjskem, mater Helene, rojeno Nemeč, doma iz Smrje pri Ilirski Bistrici, brata Antona ml. in štiri strice: Josepha in Louise Moze ter Matta in Louisa Nemec in več sorodnikov. Rojen je bil v Clevelandu in je bil učenec Collinwood višje šole. Bil je član mladinskega oddelka društva sv. Jožeta št. 169 KSKJ in društva Kras št. 8 S.D.Z. Pogreb se vrši v petek zjutraj ob 8:30 uri iz Jos. Žele in sinovi pogrebnega zavoda na 458 E. 152 St., v cerkev sv. Marije in nato na Calvary pokopališče. Prizadeti družini naše sožalje!

Racioniranje prezerviranih živil

OPA urad je včeraj naznani, da bo vsak konzument dobil 48 točk za nakup prezerviranih živil (v kantah), sadja, sočivja in raznih juh, ki se jih bo produjalo tekom prve periode, v kateri se bodo vporabljal splošne racijske knjižice. Nov sistem bo stopil v veljavno zgodaj meseca marca, dočim bodo dobili konzumate nove racijske knjižice meseca februarja.

Zahvala

Krožek št. 1 Progresivnih Slovencov se dodatno zahvaljuje sledičim, ki so na en ali drug način prispevali k uspehu nedeljske priedbe za vojake: Race's Dairy za darovanje mleka in smetano, Jelerič cvetličarni za šopek cvetja za Mrs. Dobnikar, ki je zavzemala častno mesto na prireditvi ter odkrila spominsko ploščo, županu Frank J. Laušcu za poset in zanimiv govor, Mr. John Lokarju, ki je vodil program ter Vinko Coffu, ki je veliko delal in skrbel, da se je cela stvar tako spretno obvezala.

Za pregled "tajerjev"

Pri sledičih rojakinj, ki vodijo gasolinske postaje, si lahko daste uradno pregledati tajerje svojega avta: Century Tire Service postaja, ki jo vodi Joe Dovgan na 15300 Waterloo Rd., Rackar Service Station, vogal Waterloo in Grovewood Ave. ter Stopar's Hi-Speed Station, 905 E. 185 St.

Vile rojenice

Pri družini Mr. in Mrs. Bacar, 14805 Sylvia Ave., so se dne

17. decembra zglasile vile rojenice in pustile v spomin zalo

hčerko, ki je ob rojstvu tehtala

7 in pol funta. Mrs. Bacar je

hči družine Mr. in Mrs. John

Tomle. Naše čestitke!

Zaroka

Mr. in Mrs. Joseph Klein, 19407 Muskoka Ave., naznanjata, da sta se zaročila njih hčerka Josephine Mary in Frank Louis Vadnal, sin Mr. in Mrs. Anthony Vadnal, 15815 Arcade Ave. — Čestitamo!

PRED DOGODKI NA BALKANU

Povratek hrvatskih "prostovoljcev" iz Rusije. — Madžarska in Rumunija zahtevala takojšen povratek svojih čet iz Rusije.

Na hrvatski meji, 19. januarja. — Prihod hrvatske legije "prostovoljcev", ki je prispela z ruske fronte, kjer se je borila ob strani nemških armad, je še ojačal vesti, da so pričeli nemški balkanski sateliti izvajati na Nemčijo silen pritisk, da slednja dovoli odhod njihovim četam z ruske fronte, kjer so doble skele batine.

Skrbi Nemčije

V pravkaršni vrtniti hrvatskih čet in v skorajšnjem povratku makedonskih čet iz Bolgarije vidijo opozvalci nadaljnji korak v prizadevanju Nemčije, da bi pomirila in ublažila vedno naraščajoče nezadovoljstvo na Balkanu.

Podgane zapuščajo ladjo Verodostojna poročila naznajo, da zahtevata obe, Madžarska in Rumunija, da se ne mudoma odpošlje njuno vojaštvo, oziroma ono, kar je od tega vojaštva še ostalo, iz Rusije nazaj v domovino.

Oficijelno hrvaško poročilo naznana, da so prispele te hrvaške čete iz Rusije zato, da nadaljujejo z borbo "v svoji lastni deželi in proti istim sovražnikom — komunistom."

Troje značilnosti

V zvezi s povratkom balkanskih čet, so značilne tri stvari: 1. Razvidno je, za kako resne smatrajo Nemci boje jugoslovanskih partizanov.

2. Naglašanje, da je nemškim in italijanskim četam nemogoče izvajati kontrolo v deželi, razen v mestih in v nekaterih območjih pokrajina.

3. Da je vojna proti jugoslovanskim partizanom največje važnosti v zvezi s strahom, da se bodo te čete pridružile zavezničkom v slučaju njihove invazije.

Na dopustu

Na kratek dopust je prišel Pvt. Jimmie Zdesar, sin Mr. in Mrs. Ignatius Zdesar, 1020 East 66 Place. Prišel je iz Camp Carrabella, Fla. in bo tu ostal do pondeljka nakar se bo vrnil v Camp Livingston, La. Naštanjen je pri svojih starših in soprogi Steffie, rojeni Tumbrey. Želimo mu obilo zabave in razvedrilna.

K vojakom

Jutri bo odšel k vojakom Eddie Dodick, sin Mr. in Mrs. Joe in Rose Dodick, 15901 Corsica Ave. To je že drugi sin družine, ki bo odšel služiti Strica Sama. Želimo mu srečen povratek!

Prostovoljno se je javil za vojaško službo Stanley Godnjavec, sin Mr. in Mrs. John Godnjavec, ki vodita trgovino na 16610 Grovewood Ave. — Želimo mu srečen povratek!

Nov grob

Danes zjutraj je umrla v St. Alexis bolnišnici Mrs. Katherine Sneller, stanujoča na 1040 E. 77 St. Podrobnosti bomo poročali jutri.

ZADNJE VESTI

BOMBARDIRANJE LONDONA

LONDON, 20. januarja. — Danes je pripeljalo nad London manjše število nemških letal, ki so bombardirala London. Ena letalo je bilo sestreljeno.

BOMBARDIRANJE RIMA

LONDON, 20. januarja. — Angleški minister Eden je med glasnim odobravanjem izjavil v nižji zbornici, da bo angleška zračna sila bombardirala Rim, čim se bo izkazalo to za potrebno.

Na vprašanje, če je Rim odprtoto mesto, je odgovoril Eden:

"Menim, da se je že premier dovolj jasno izrazil, ko je izjavil, da imamo mi prav tako pravico, bombardirati Rim, kakršno pravico so imeli Italijani za bombardiranje Londona, ko so pomagali svoječasno nemški zračni sili. Ako se bo v teku vojne izkazalo za potrebno, ne bomo oklevali z bombardiranjem Rima, katerega bomo bombardirali z vso silo, ki nam bo na razpolago."

Olahjava farmarjem glede vpoklica njih delavcev

Pavelič pred alternativo Vesti iz Bolgarije naznajo, da je nacistična vlada v Berlinu ukazala Ante Paveliču, "poglavniku" Hrvatske, da mora do 1. maja zatreći opozicijo v deželi, ali pa bodo Hrvatsko pop

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOST"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNIN)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:

(Po raznalučku v Clevelandu in po pošti izven mesta):

For One Year — (Za celo leto) \$6.50

For Half Year — (Za pol leta) 3.50

For 3 Months — (Za 3 meseca) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:

(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):

For One Year — (Za celo leto) \$7.50

For Half Year — (Za pol leta) 4.00

For 3 Months — (Za 3 meseca) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:

(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):

For One Year — (Za celo leto) \$8.00

For Half Year — (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland,
Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

NAMESTO UVODNIKA

Ivan Molek, urednik "Prosvete," pravi, da ne bo zdaj jahal na plazu za "partizani" (zakaj narekovaji, ne vem), ki so vse kaj drugega kot demokratično gibanje.

Kakor Hitlerju, Mussoliniju, Paveliču in njegovim ustašem ter vsem reakcionarjem v tej deželi, ki si pribadevajo, zavreti vož tega spontanega ljudskega gibanja (jaz se še zmerom rad učim, upoštavam dobre nauke in obžalujem svoje zmote, zato ne bom poslej več rekel "pokreta," temveč gibanja, kakor me je tovaris Molek opozoril), je tudi njemu to gibanje stvar "komunistov in njihovih potegnjencev, katerim je toliko za demokracijo, kolikor jim je za lanski sneg" ... In povprašuje Šabca, urednika "Enakopravnosti," zakaj raje ne zaupa zaupnikom demokracije, Rooseveltu, Wallaceju itd., ki ne drve za "plazom," kateri drvi v anarhijo in je sam anarhija.

Nu, če smatra Molek partizanske boje za komunistično gibanje, je to njegova stvar, čudno je le, da je dobilo v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji tako silen razmah. Da se Mihajlovič že skoro leto dni domala nič več ne bori, to bo tovaris Moleku kot uredniku dnevnika tudi najbrže dobro znano, saj celo Jugoslovanska informacijska služba v New Yorku poroča zadnje čase večinoma samo o bojih "gerilcev."

Kar pa se tiče vprašanja, zakaj Šabec raje ne zaupa zaupnikom demokracije, Rooseveltu, Wallaceju itd., pa bodi povedano, da jim brezpogojno zaupa, čeprav ne drve za "plazom." Če ne drvita za njim, so pač za to vzroki, ki se ne dajo z nekaj besedami pojasniti, vendar pa sta baš ta dva že neštetokrat dokazala, da hodita ž njim včrtic kakor ostali "sopotniki" in morda bi celo drvela, da nimata ob sebi toliko reakcionarnih cokel. O, Šabec tema dvema brezpogojno zaupa, čeprav je njeni prav tako kakor Moleku znano, da sta paktirala z Darlanom in ostalimi kvizlingi Vichyja, mesto z dę Gaullejem in njegovimi borbenimi Francozi, ki so še danes nebogljeni pastorki državnega departmента.

Ali bo zato tovaris Molek iz tega izvajal, da so pravica, demokracija in svoboda na strani višjih kvizlingov, ne pa na strani Gaullejevih borbenih Francozov? Da, da, politika je čudna, nelepa in često nerazumljiva stvar.

Argument, da ta dva ne drvita za partizani, držitorjev prav tako malo kakor argument, da drvita za darlanovi in ostalimi francoskimi kvizlingi. Vzrok njenemu začasnemu stališču, ki pa se utegne z vsakim dnem izpremeniti, je nesrečna angleška beseda "expediency" (po naše bi se reklo: nameni posvečujejo sredstva), ker mislita, da je v tej zmedji takšna smer najbolja. Sicer pa sta oba prav dobro poučena, kaj tiči za Mihajlovičem in kaj za partizani.

Izreden slučaj je hotel, da je bil v "Prosveti" z dne 14. januarja, kjer je bil objavljen Molekov urednik "Ta plaz drvi v anarhijo," priobčen tudi članek "Draža Mihajlovič in partizani," katerega je napisal Mr. Zvonko A. Novak. Ker urednik "Enakopravnosti" z Novakovim člankom popolnoma soglaša in ker smatra njegova izvajanje za "ready made" odgovor na Molekove argumente, si jemlje dovoljenje ponatisa tega članka v upaju, da mu njegov avtor tega ne bo zameril. Vsa podčrtanja v članku so naša.

Novakov članek slove:

Draža Mihajlovič in partizani

Piše Zvonko A. Novak

Razmere, ki jih je ustvarila napetost med Dražo Mihajlovičem in partizani v nesrečni Jugoslaviji, so sila žalostne in vsega obžalovanja vredne še posebno zato, ker se prav lahko zgodi, da bodo po vojni pravčičenemu uravnanju jugoslovanskega in s tem tudi slovenskega vprašanja v hudo, če že ne morda usodno napoto.

Clanek, ki ga je na podlagi zanesljivih podatkov pred kratkim napisal naš oddišni pisatelj Louis Adamič o tem predmetu, je vzbudil v ameriški javnosti veliko zanimanja in splošno pozornost. Z njim se sedaj peč domala ves ameriški tisk.

Povsem naravnino in dosledno je, če se človek vpraša, kaj neki je dalo povod tisti soyražnosti

med junaškimi borgi za jugoslovansko svobojo.

Po mojem mnenju je zakrivila ta nesrečni položaj ubežnega jugoslovanskega vlada in v sledičih vrsticah naj poskusim dokazati to svojo trditve.

Ko so nemški tolovali pomladu leta 1941 vpadi v Jugoslavijo ter si jo v nekaj dneh podjarmili, je jugoslovanska vlada z vsemi svojimi obesi in priveski pogebnila v tujino ter prepustila jugoslovansko ljudstvo kruštim sovražnikom na milost in nemilost.

Osiščni razbojniki so si podjarmljeno deželo lepo razdelili med seboj, jo do kosti oropali ter začeli z vso satansko iznajdljivostjo zatirati in iztrebljati po že vnaprej zasnovanih načrtih Srbe, Hrvate in Slovence v njej. Pri tem grdem početju so našli podle pomagače med Srbi in Hrvati samimi, kakor so jih tudi med ljudstvi po vseh drugih podjarmljениh deželah. In so mislili, da jim pojde tisto nečloveško zatiranje, mučenje, ubijanje in uničevanje tudi v Jugoslaviji kakor po maslu. Pa so se motili, ker niso poznali duše jugoslovanskega človeka. Tega so sodili po sebi, in se pri tem strahovito urezali.

Kakor bi zrastel iz tal se je pojavil Draža Mihajlovič, ki je dobro podkovan v vseh panoga vojaške umetnosti in natanko seznanjen s komitskim vojevanjem. S krdelj jugoslovenskih vojakov, ki so se po neverjetno hitrem zlomu jugoslovenske vojaške sile z vsem svojim orožjem zatekli v goru, je kakor stola z jasnega udaril na fašistične in nacijske divizije ter tako postal Nemcem, Italijanom in Madžarom v Jugoslaviji največji strah.

Dan za dan so morali ti roparji pošiljati sveže vojaške sile tukaj, če so hoteli raptorski plen obdržati vsaj do splošnega poraza, ki jih neizogibno čaka na sedanjih krvavih bojnih poljanah v Evropi in drugod.

Po celem svetu se je občudovalo in slavilo nezasluženo junasto Draža Mihajloviča in njegovih neugnanih sokolov iz srbskega, hrvaškega in slovenskega gnezda.

Tedaj še ni bilo ne duha ne sluba o kakih partizanah v Jugoslaviji.

Ubežna jugoslovanska vlada v Londonu se v dneh Mihajlovičeve slave ni počutila kdo ve kakor dobro, čeprav jih ni bilo treba lastne kože izpostavljati nobeni nevarnosti. Vzmemirjala jo je Mihajlovičeva priljubnost doma in po glavi ji je šla njegova slava po svetu. Oglasati se je je jela kosmati vest in bolj in bolj se je polaščal strah pred Mihajlovičem po tej svetovni nevihti. In v tistem trepetanju za lastno kožo ji je prišla najneumejša in najnesrečnejša misel v glavo. Imenovala je Mihajloviča za vojnega ministra — pomislite — v svojem londonskem kabinetu.

V svoji najvnuosti je Draža sprejel tisto imenovanje ter prisegel zvestobo režimu, ki ga predstavlja ubežna jugoslovanska vlada v Londonu.

Ko se je to razvedelo po Jugoslaviji, se je začel ves narod obračati od njega in kar če noč so se pojavili partizani na vseh koncih in krajih širok po Jugoslaviji.

Obračuni, ki jih imajo partizanske čete odtej dalje s fašističnimi in nacijskimi banditi, so kljub razklanosti, ki jo povzroča odpor proti partizanom, tako izdatni in učinkoviti, da je že dobršen del jugoslovanskega ozbilja osvobojenega izpod strašnega jarja zverinskih osojevalcev.

Da bi si kratkovidna in sebična jugoslovanska vlada v Lon-

donu oprala pred svetom umazani obraz, je te narodne bojovnike, ki sta jim mraz in gladverna tovariša in ki neprestano tvegajo svoje življenje v junashkem boju za svobodo svojega naroda, po Hitlerjevem in Mussolinijevem zgledu krstila za komunistične roparje. Vrh tega pa je še naročila svojemu vojnemu ministru Dražu Mihajloviču, naj pobija partizane kakor gadjo zagnile.

Ali s tem se jugoslovanska vlada ni niti umila, niti partizanov odtujila narodu.

Ta prizava sedaj partizansko osvobodilno fronto za edino svojo narodno vojsko, o kateri je rečeno, da je izborna organizirana in da šteje od 200,000 do 300,000 mož iz vseh plasti in struj jugoslovanskega življa, med tem ko se Mihajlovič pripisuje le kakih 25,000 vojakov iz stare Srbije.

Ljudstvo je Draži zaupalo dokler je vedelo, da nima nobene obveznosti do ubežnega jugoslovanskega kabineta, ki si je hotel s pomočjo Draža Mihajloviča in njegovih vojakov utreti pot za vrnitev v Beograd. Narod se je zbiral okoli njega ter podpiral njegovo vojsko, dokler je mislil, da se bojuje z njim za njegovo svobodo, ne pa za obnovitev nekdanjega trhlega in gnilega režima.

Srbi, Hrvati in Slovenci se sedaj z vsem zaupanjem zbirajo okoli partizanov, ker so jim tukar brez ovinkov povedali ter tudi z dejani dokazali, da se bodo je z njihovo svobodo in demokratična načela, ne da bi imeli le količaj skupnega z režimom, ki ga pretežna večina jugoslovanskega naroda z vso odločnostjo odklanja.

Kdor se ne zaveda teh zmot, poguba je njega usoda.

Uradniki društva Napredek

Društvo Nepredek št. 132 A. B. Z. je izvillo za leto 1943 sledče urednike: Predsednik Jacob Gruden st., podpredsednik Peter Andolšek, tajnik John Cecelic, 435 E. 152 St., tel. IV. 0957, blagajničarka Josephine Bajt, ml., zapisnikarica Frances Medved; nadzorniki: Frank Pucel, Anna Slopko in John Smrtnik; zastopniki za Slovensko društveni dom Anna Slopko, John Cecelic in Josephine Bajt, st. Društvena zdravnika sta dr. Anton Skur in dr. Carl W. Rottar. Društvene seje se vrše kot do sedaj, vsak drugi petek v mesecu ob 7:30 uri v Slovenskem društvenem domu. Tajnik bo pobiral asesment samo na društveni seji se je v ponedeljek 25. v mesecu, če je pa nedelja na ta dan, bo pa pobiral na 24. Članstvo je prošeno, da upošteva to obvestilo.

Iz romana: ... "Ko je vse izgubil ko je vedel, da se ne more več vzdržati na površju vode in planil z visoke skale v peno morje".

Zdravnik je rekel bolniku, je pri operaciji izgubil vid: Kaj ne, da mi popolnoma zame?"

"Da, slepo vam zaupam" je odvrnil bolnik.

— Prosim, budi tako dober posodi mi deset dolarjev.

— Ne, ker ne govoris resnice.

— Zakaj ne?

— Reči bi moral, budi tak neumen.

Pri neki spiritistični seji poklicala žena svojega moža, kateri ji je pred letom umrl, ga vprašala:

— Dragi moj, kako se kaj maš?

— Imenitno, izvrstno.

— Ali je boljše tam kakor v tem?

— Stokrat boljše.

— Ali je boljše tam kot v tem?

— Tisočkrat boljše, draga žena.

— No, kako je pa potem v nebesih?

— Ne vem, draga žena, jsem vendar v peku.

Paveličeva Hrvatska odpoklicala svoje čete

NEW YORK, 15. januarj (NYT) — Tukajšnji New York prinaša brzjavko iz Evrope, ki veli:

Sledčiči v Jugoslaviji, Rumuniji, je po zanesljivih podočilih zdaj tudi Hrvatska zahvaljuje na nemške vrhovne komande de dovoljenje, da odpoklici svoje čete, ki se nahajajo na ruski fronti. To dovoljenje je tudi dobila.

Ona opisuje partizane kot izrasteck boljših, prozaveznih elementov v Hrvatski, "ki vedo, da podpira prizadevanje Hrvatov, ki gredo za tem, da se očrni Mihajlovič, direktor podpora Nemčiji."

Ta ženska dalje pravi, da ve, da so hrvatski oficirji v jugoslovenski armadi dali Nemcem važne informacije o obrambi dežele.

Ona opisuje partizane kot izrasteck boljših, prozaveznih elementov v Hrvatski, "ki vedo, da podpira prizadevanje Hrvatov, ki gredo za tem, da se očrni Mihajlovič, direktor podpora Nemčiji."

Računajo, da je hrvatska podočila Hitlerju obsegala 2 do divizije. Marijanetni predsednik vlade, Pavelič, je izjavil, da mu te čete potrebe za vzdrževanje javnega reda in miru v hrvatskem ozemlju.

Vojaki izvedeni so prepričani, da so Nemci privolili v tem, ker nameravajo odpoklicati svoje lastne divizije, ki se nahajajo na Hrvatskem in jih upomlju na ruski fronti.

Vsebina te brzjavke je uradno potrjena na radio Oddaji Paveličeve postaje v Zagrebu "Rakovice", ki je dne 12. januarja na široko opisala paravojne hrvatskih legijonarjev o prizadevanju z povratka z ruske fronte.

Pavelič jih je pozdravil dolgim govorom, v katerem ščuval proti Rusom in hrvatskemu junaštvu. Trdil je, da hrvatski narod s ponosom gleda nanje, ter da predstavlja vojno silo "Nevidisne države". Parado so nadzorovali Nemci v Italijani.

Položaj na Balkanu

"New York Times" prinaša pod naslovom Balkanski simptoni naslednji uvodnik: Poročila iz Srednje Evrope in iz Balkana prihajo sem po mnogih postranskih potih in so redi tega često nejasna in včasih tudi v nesoglasju med seboj. Vendar pa zdaj nedvomno kažejo, da so zavladali na Bolgarskem, v Rumuniji in na Madžarskem resni nemiri, ki meje skoraj že na splošno ljudsko vstajo; tudi partizanski boji v velikem obsegu še vedno divijo v Jugoslaviji in na Ogrskem.

Dokler so nemške armade še intaktne, bi bilo nevarno precevati pomen teh dogodkov, vendar pa so to za nas zopet novi dokazi, kako se je smer razvoja vojne obrnila. Vse to ovinat do tek Hitlerjeve oskrbe, črpa njegove delavskie sile v času, ko nacisti že sami priznavajo, da jim primanjkuje moštva na ruski fronti. In to se bo še poostrolo v teku zime, v istem času, ko se položaj prehrane ne prestano slabša dočim se vale ruske množice vse bliže in bliže ozemuju semoga osišča.

Razpad balkanske fronte leta 1918 je glasom Ludendorfove izjave "zapecatil usodo četverovzveze — današnjega osišča. Danes na Balkanu ni zavezniškega bojišča, pač pa divijo tam boji tretje fronte in Hitler je danes, ko se mu je ponesrečilo zasesti ruska petrolejska ležišča, mnogo bolj odvisen od rumunskega petroleja, kakor je bil kajzer.

Prezgodaj je še, da bi začeli danes sestavljati posmrtnico osišča, toda zagotovo je, da se bo izplačalo opazovati nadaljnji razvoj dogodkov na Balkanu.

Tiskanje racijskih knjizic

Na sliki vidimo žensko v neki tiskarni v Pittsburghu, ki je zaposlena s tiskanjem racijskih knjizic.

Smrt Nikola Tesle*Poslednje slovo od pokojnika*

Zlata vrata največje cerkve v Ameriki so se včeraj odprla, pred zemeljskimi ostanki slavnega sina jugoslovanske zemlje, velikega državljanja Zedinjenih držav in enega največjih genijev naše dobe.

Znameniti ameriški učenjaki so se prišli pokloniti znanstveniku, ki jim je bil vzor pri delu in predhodnik pri ustvarjanju. Predstavniki zemeljskih oblasti pa so se prišli pokloniti plemenitemu človeku, ki je preziral zemeljske dobrine, ker je um in dušo daroval napredku človeštva.

*

V torek, dne 12. januarja 1943 je bil Nikola Tesla začasno pokopan s svečanostjo, odgovarjajoč veličini moža, ki je premil. Svoj zadnji počitek in večni pokoj bo Nikola Tesla našel šele v zemlji, ki ga je rodila.

Točno ob štirih popoldne so se odprla zlata vrata katedrale St. John The Divine. V spremstvu stražarjev sokolov se je krsta ustavila pod obokom višoke ladje največje newyorské cerkve. Skoro 2,000 oseb je gledalo v smeri proti pokojnemu Nikoli Tesli — pred njegovo krsto so stopali srbsko-pravoslavni in anglikanski duhovni, sledče dominantni osebnosti anglikanskega škofa, William T. Manninga.

Na sliki sta ameriški vojak, seržant T. Doolittle iz Miss., in ameriška bolničarka Miss I. Donner iz Minnesota, ki sta posetila razvaline nekega starega mesta v Indiji.

valnega laboratorija, dr. Harvey Retschler, v imenu White Engineering Corporation je prišel Gano Dunn; dalje mnogi učenjaki in predstavniki znanstvenih institucij, kakov polkovnik Henry Breckenridge, Georges Skouras, Thomas W. Lamont, profesor W. H. Barton, dr. H. W. Chase in drugi.

V imenu jugoslovanske ambasade je šel za krsto Konstantin Fotić, a za generalni konzulat v New Yorku, Dragiša M. Manninga.

KO SMO ŠLI V MORJE BRIDKOSTI

se imenuje knjiga, ki je prav kar izšla. — Spisal Rev. K. Zakrajšek po tem, kar je sam videl in skusil doma. — Knjiga ima 207 strani in je vezana v platno. Stane \$2.50. — Naroča se pri pisatelju:

REV. K. ZAKRAJŠEK
302 East 72nd Street
New York, N. Y.

Knjiga "KO SMO ŠLI V MORJE BRIDKOSTI" pripoveduje, kako je Hitler nastavljal "limance in zanke" in pripravljal "strup" za Jugoslovane in njihovo državo že dolgo prej kot jo je napadel. Z napadom je odprl zavornice, skozi katere se je pričelo razlivati "morje bridkosti" na Slovenijo in ostalo Jugoslavijo. Kakor strašni "lantverni" so Nemci, Italijan in Madžar planili na naše ljudi in njihovo zemljo.

Na ovitku knjige je slika v barvah, ki jasno izraža strahote, ki so prišle na naš slovenski narod.

Prepišam sem, da sem svojim ameriškim rojakom zelo ustregel s tem, da sem to popisal, kako je de vsega tega prišlo in kako se je godilo. Kjer po Ameriki sem o tem predaval, so mi bili poslušalci hvaležni za ta pojasnila. Ta knjiga pa omogočuje, da bodo ta pojasnila prišla v vse naselbine.

Vsek naročnik knjige dobi tudi ZEMLJEVID SLOVENIJE, na katerem je zaznamovana in pojasnjena meja med Nemci in Italijani. Zemljevid bo gotovo veliko pripomogel k lažjemu razumevanju preteklih, sedanjih in bodočih dogodkov v Sloveniji.

Naročite knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" takoj, ker je število knjig omejeno. Naroča se pri pisatelju na zgornji navedenem naslovu.

Prihod sto iztisov je avtografiranih, to je, pisatelj jih je lastnoročno podpisal. Kdor torej želi knjigo s pisateljevim podpisom, naj še posebno hiti z naročilom.

Acid Indigestion

Relieved in 5 minutes or double your money back

When you have stomach and heartburn, doctors usually prescribe the same—medicine! But there's a better way—Phinkham's Vegetable Compound! It's the best known medicine you can buy that's made especially for women.

Phinkham's Compound is famous to relieve such distress. Taken regularly—it helps build up resistance against such symptoms. It

U. S. Treasury Dept. Kupujte vojne bonde in vojno-varčne znamke, da bo čimprej poraženo vse, kar ono predstavlja!

Velika rodbina

Na sliki je velika rodbina Mrs. George Adamsove, kateri je bilo pravkar rojeno dvajseto dete, ki ga drži v naročju. Oče te družine, George Adams, katera družina živi v Auburnu, N. Y., je drugi od desne proti levi.

Mlada ljubezen

Na sliki sta ameriški vojak, seržant T. Doolittle iz Miss., in ameriška bolničarka Miss I. Donner iz Minnesota, ki sta posetila razvaline nekega starega mesta v Indiji.

Stanojević. Mednarodni Rdeči križ je predstavljal jugoslovenski delegat dr. Ivan Šabotić.

Neposredno za krsto je šel nečak pokojnega Nikola Tesle, minister Sava Kosanović z gospodom Louis Adamičem in nekaterimi znamenitimi Ameriščaki, prijatelji pokojnika.

V katedrali, skozi katero je korakal slovenski pogrebni sprevo, so se zbrali predstavniki vseh jugoslovanskoameriških in čisto jugoslovanskih skupin, društev in uradov. Mnogo je bilo jugoslovanskih pomorščakov, ki so se nahajali v tem času na kopnem in so se prišli pokloniti svojemu velikemu rojaku.

* Obred v cerkvi

Krsta je bila pred oltarjem zastražena z desne od sokolov z društveno zastavo in kapetana Dinko Puljevića z državno zastavo Jugoslavije, z leve pa od načelnika anglikanske cerkve v New Yorku, škofa W. T. Manninga, ki je bil v polnem ornatu in v spremstvu svojih asistentov, očeta Edward West-a, sakristana katedrale, in več mlajših duhovnov.

Srbsko-pravoslavni cerkveni obred je vršil Dušan Šukletović, prototjerje cerkve Sv. Save, s pomočjo prote Milana Mrvičina iz Lebanonu, Pa. Po zaključku obreda je škof Manning dal pokojniku zadnji blagoslov.

S tem je bil cerkveni obred zaključen in vsi prisotni so se šli zadnji poklonit možu, ki je čast in ponos vsem Jugoslovom in Amerikancem. Tu smo zadnji videli modro glavo tega velikega starca, plemenitega človeka v veku in globokega učenjaka.

Mali potepuh

Na sliki vidimo kengurujčka, ki se je izgubil od svoje matere ter se zatekel k nekemu australijskemu častniku, s katerim je sklenil prijateljstvo.

Minister Sava Kosanović je sprejemal izraze sožalja prisotnih osebnosti, ki so šle vzeti slovo od pokojnika.

Zastave so se poklonile v poslednjem pozdravu, nakar se je spreved na novo premaknil. Za krsto je zopet korakal minister Kosanović s svojimi najbližjimi prijatelji in predstavniki državnih in mestnih oblasti. Potem so prišli venci, poklonjeni od kralja Petra II., bana Šubašića, Zvezde jugoslovenskih sokolskih društev in ameriških znanstvenih institucij.

Tako je odšel k svojemu poslednjemu počitku mož, ki je vse svoje življenje preživel sklonjen nad učenimi formulami in poskusnimi aparati. Najbolje je opisal njegov značaj New York Times, ki pravi, da se je v strojih in turbinah izražal kakor

pesnik v stihih. Bil je zares poet napredka, mojster nove dobe in preroč bodočnosti, preroč katerega sodobniki često niti razumeli niso. In vendar se ni nikdar nikomur pritožil, da ga ne razumejo. Čarownik prihodnosti je bil in vedel je, da dela za pokoljenja, ki so šele na potu tja, kamor je njegov genij že prispel.

Tudi v svoji narodni zavednosti je bil med najbolj progresivnimi sodobniki. Našemu mlademu kralju je dejal: "Ponosen sem, da sem Srb... ponosen sem, da sem Jugoslov." S temi besedami je narodu, iz katerega se je rodil, orisal najboljši politični program.

Skromni učenjak, ki ni hotel sprejeti ponujene mu Nobelove nagrade, niti častnih doktoratov domačih in tujih univerz, je imenovan, čisto jugoslovansko delo. V svojem zadnjem pismu jugoslovanskim bratom je naslovil nam vsem poslanico, ki je polna modrosti in najčistejše ljubezni do domovine.

Tesla je umrl. Po dolgem življenu posvečenem težkemu in neumornemu delu, je zdaj vendar našel mir in pokoj. Veliko dedičino nam zapušča, dedičino Srba, rojenega na Hrvaskem, in Jugoslovana. Mi, ki smo njegovi sonarodnjaki in bratje, kakor so Amerikanci njegovi pobratimi, moramo biti vredni njegove nebesične požrtvovalnosti.

Farmers Poultry Market
Vogal SUPERIOR in E. 43rd St.
KOKOSI, RACE, GOSKE,
PURMANI IN JAJCA
Prodajamo na debelo za oheče in prirede.

Pridite in oglejte si
našo novo spomladanskih zastorov in "draperies."
PARKWOOD
HOME FURNISHINGS
7110 St. Clair Ave.
Odprt ob večerih

Mali oglasi**Izurjeni operatorji**

BORING MILLS
(Horizontal in Vertical)
VELIKIH STRUGALNIKIH
RADIAL DRILL
Plača na uro, poleg "overtime." Ce ste sedaj zaposteni pri obrambnem delu, se ne priglasite.

Wellman Engineering
7000 CENTRAL

Voznik dobi delo
Tako se sprejme voznika, ki je s trukom razvražal mehko piščo. Unijska plača in ure. Zglate se pri Double Eagle Bottling Co., 6513 St. Clair Ave.

INCOME TAX

Tem potom sporočamo stotrim našim prijateljem, da bomo tudi letos kot prejšnja leta nudili popolno INCOME TAX PODSLUGO. Naš urad bo odprt vsak dan od 9. ure zjutraj do 7:30 ure zvečer, vključivši ob sobotah.

V našem uradu lahko spolnite in plačate vaš INCOME TAX brez vsakršne neprilike od vaše strani.

Zatorej, priporočamo vam, da se zglasite pri nas takoj ko dobite od vašega delodajalca vso to vašega zasluga prejšnjega leta.

Ne čakajte meseca marca. Pridite še ta mesec ako vam je mogoče. S seboj prinesite vaš Social Security številko. Trgovcem posebno priporočamo, da bi še ta mesec prišli.

Za vašo protekcijo in varnost, vam priporočamo, da se z zaupanjem poslužite starih in zanesljivih uradov, kjer se vam bo izpolnilo INCOME TAX polev popolno zadovoljnost.

Marian Mihaljevič

—Income Tax Expert—
6424 St. Clair Ave.

Oblak Mover
Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali počni. Delo garantirano in hitra postrežla. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

John Oblaka

1126 E. 61st St.
6122 St. Clair Ave.
HE 2730

**What You Buy With
WAR BONDS**

Every soldier in Uncle Sam's Army is issued two pairs of shoes at a cost of \$3.85 each. We therefore literally need millions of pairs of shoes, good shoes... shoes that fit... to outfit our rapidly increasing armed forces.

The Quartermaster's department is careful to provide each soldier with a shoe that fits, for an army with "sore feet" is already whipped. The American Army is the best shod army in the world. You can buy a pair or outfit a soldier with two pairs with your purchase of War Stamps and War Bonds. INVEST AT LEAST TEN PERCENT of your income in War Bonds every payday and become a member of the patriotic Ten Percent Club.

U. S. Treasury Department

DELNIŠKA SEJA

DELNIČARJEV IN DRUŠTEV-DELNIČARJEV

"Slovenskega Delavskega Doma"

15335 WATERLOO RD.—Cleveland, O.

se vrši v

SOBOTO DNE, 23. JANUARJA 1943

Pričetek ob 8. uri zvečer.

Vabi se vse delničarje na poset seje.

DIREKTORIJ S.D.D.

DELNIČARJEM

Ameriško-jugoslovanske

tiskovne družbe

se tem potom sporoča, da se

ALOJZ KRAIGHER

MLADA LJUBEZEN

"Učiteljica na kmetih — je že lepo; ampak — jaz sem takrat bežala s kmetom! Do Ljubljane bi bila preobražala kozolec, samo da bi bila preje proč!"

"Ali vas je dosegalo ono obrekanje?"

"V toliko me je dosegalo, da mi je dovolj povod za odpoved." "Nazadnje vam je bilo celo — dobrodošlo?"

"Kot povod mi je bilo dobrodošlo."

"Gospodična Vera — ampak vi ste vrgli puško v koruso, predno ste sploh začeli streljati!"

"Saj nisem znala streljati!"

Saj nisem mogla streljati! —

Sicer pa: — Prvo leto sem bila namestnica na večji šoli v hribih, — tam ni nihče streljal. Vodja je bil samo vrtnar in kmet, kolega je bil kartič in ponočnjak, koleginja si je v šoli negovala svoje kodre in svoje možoljčke. Meni so bili dali prvi razred, meni neizkušeni negodnici; otrok je bil pol preveč. Vsak drugi dan sem morala substituirati tega ali onega od obeh kolegov, ki sta površi izstajala. Tu je bilo vsako streljanje nemogoče."

"Učiteljevanje comme il faut!"

"Potem seveda še zahrbnost

in zavist, intrige . . . Neka ženska mi je bila dala malo sadja. Še spomnila se nisem, da

je njen otrok pri meni v šoli;

vrh tega je bil priden in ni

potreboval protekcije . . . Kole-

ginja me je ovadila nadzorniku!"

"Ona je imela možoljčke; za-

kaj jih niste imeli tudi vi? Vi

niste bili kolegjalni!"

"Ona je bila krasotica —

vlijub možoljčkom!"

"A najbrže je bila mnogo manj srčkana!"

Vera se je zdrznila in široko

odprla oči . . . potem se je

zasmejala, da so ji stopile solze

na trepalnice:

"Hahaha . . . Vaši kompli-

menti treskajo kot strele z ja-

negi!"

Pogledala ga je zviška, neko-

liko pomilovalno in porogljivo.

In Tomo je povesil glavo, ves

zardel, poparjen . . . Takoj se

ji je zasmilil, — siloma je ukro-

tila svojo veselost, in ponudila

mu je kozarec, da je trčil z njo

in pil . . .

"No, — poslušajte, dalje!

Drugo leto — hvala Bogu, da je

bilo samo nekaj mesecev! —

sem bila tu nekje v okolici. In

pomislite: na nemški šoli!"

"Izdajalka!"

"Narobe! V narodnem oziru

nisem škodila. Farni župnik je

bil za katehta; on mi je bil

takov namignil, kako in kaj.

Podučevala sva slovenski! Saj

drugače niti nisva mogla, ko

sta bila samo dva učenca —

brat in sestra — Nemca!"

"A zakaj potem — nemška

šola?"

"Radi tovarne! Ravnatelj je

bil Nemec, par uradnikov je bi-

lo Nemec, — ali naj bi bili ti

brez šole? Morda je bilo prej-

šnja leta kaj več nemških otrok;

takrat sta bila samo dva in

fant je bil — idiot."

"Lepa reč to: — v srcu do-

movine!"

Vera je zmigala v rameni:

"Tu sem imela premašo otrok — vseh skupaj je bilo kakih tri-

deset —; premašo otrok, a pre-

več razredov. Celodnevna šola

in — šest oddelkov!"

"Torej tudi tu ni bilo nič s

streljanjem!"

"Največji dečki so bili že ka-

kor hlapci! Surovi kot meš-

tarji, hudobni kot peklenščki!"

vanj in ustne so ji trepetale: "Ono obrekovanje nazadnje tudi ni igrača! Pri županu — po nastopu njegove žene — nisem mogla ostati. Kam pa naj bi bila šla na hrano? — V tovarno? Po miločino k nemškemu ravnatelju? . . ."

"Gospodična, — prej ste že priznali, da je bilo to samo povod! Roko na srce: — učiteljevanja ste se bili naveličali! Sla-be izkušnje ste imeli, ker se niste bili zreli za učiteljico, ker ste bili še — premalo podkovani za učiteljico!"

"No . . ."

"Nikar ne slepomišimo! Saj niste vi edina; — večina učiteljstva prihaja še nerezla in premašo podkovana med ljudstvo! Vi ste ubežali; — drugi postajo čemerikavi rokodelci, brez gorkote in brez duše!"

"A lahko se to preslabo plačani!"

"Imate prav, — ampak to je drugo poglavje! — Jaz pa imam misel mi o učiteljevanju!"

"Tudi jaz bi imela misel!"

"Najbrže imaya isto misel: Učitelj naj bi ne bil na svojem mestu samo šolnik, moral bi biti naš kulturni pionir! Na višku izobrazbe — bi moral biti izven šole javni predavatelj, voditelj ljudstva na polju gospodarstva in prosvete; v politiki ne agitator, temveč informator!"

"Svečenik prosveti!"

"In gospodična Vera: — Rayno na šoli, ki je v narodnem oziru tako brezmejno važna . . . ali — recimo rajši: — na šoli družbe Sv. Cirila in Metoda tam kje ob naših mejah!?"

"Altroche!"

"Kakšno delovanje bi vas moglo bolj zadovoljevati, bolj osrečevati, bolj vzviševati — nego vzbujanje narodne zavesti v ljudstvu, narodnega ponosa, okrepevanje odpornih sil zoper navale in nasilja raznarodenja? — Varovanje in reševanje otroških duš, ki nam jih raptorski kragulji kradejo in davija še nerazvite in negodne! Skupljanje mladine v pěvskih in izobraževalnih društivih!"

"Lep program, gospod Tomo; — a ne pozabite na mučenštvo, ki je usoda takih pionirjev!"

"Mučenštvo? — Lepo vas prosim, gospodična Vera, — ali morete uiti mučenštvo? — Ali niso mogoče prav mučenštvo cilj življenja? — slast življenja?"

"No — to je res vprašanje!"

"A brez navdušenja in brez prepiranja, zato ste strahopetno ubežali!"

"Strahopetno?!" — Veri so gorela lica, oči so ji strmele

tudi mučenštvo? — nepotrebno mučenštvo? — Ali vas Da-na in Nada še potrebujeta?"

"Gospod Žitnik!" — Vera se je nestropno popravila na stolu . . . Tomo pa je bil nenadoma neusmiljen in odločen:

"Ali ni nazadnje tudi sveti zakon mučenštvo? — Ali bi ne bila tudi Amerika mučenštvo?"

Vera je globoko zardela, oči so se ji zamaglike; s kratkim pogledom ga je ošinila, povesnila glavo in molčala . . .

"Pustite vse skupaj, gospodična Vera! Svoji usodi se ne izognete; — izberite si mučenštvo, ki vam ne bo ubijalo ponosa, ki vam ne bo veste obteževalo! . . . Pojdite zopet na kmete, postanite učiteljica!"

". . . Tomo premisluje o tem pogovoru, o svojem vsiljivem prigovaljanju; pa se ne spominja več natanko, ali je bil res omenil Ameriko, ali je bila misel na Drnovška le podzavedno oni motor, ki ga je priganjal k zgovornosti . . . In zdaj se vprašuje: — S kakšno pravico ji je tako govoril? — Ali si jo je hotel zase prihraniti? — za poznejši čas? — Ali se je nadejal, da jo usoda še obteše in otepele — in mu jo vrže ob svojem času v grešno naročje? — Temo stres z glavo in prežene misel. Spomni se, kako ji je bil posneje ujet rokev v svojo dlan ter jo skrivoma božal in stiskal. S sladkostjo se spominja, kako si ona ni upala, da bi mu jo iztrgal, ker se je bala, da bi kdo zapazil njegovo drznost . . . Siloma je krotil svoja prekipavajoča čustva; nalival se je z vinom, kadar mu je silila preko ustnic besedica — ljubezen . . ."

Nenadoma se zdrzne; — gnus ga obide nad samim seboj . . . Komaj je bil zapustil Vera — dlan mu je bila še topla od njene prstov, — je zijal na cesti za ponočno izgubljenko . . . In pozneje je klical Micko. Ko bi ne bo okno omreženo —

"Ah, kako mi mladeniči blidimo . . ."

Tomo se prevrže na postelji. A kako je z Verinim igralskim talentom? — z njeno mimiko? — z njeno nemo igro? — Jezi ga, da je te stvari zamudil, ker se je bil umaknil k manjši družbi v lopi. Pikoč čustvo ga navaja: — Vera igralka? — Bogove kako se zna pretvarjati? Če ima res tako v oblasti svoje misice v obrazu, — ali moreš sploh verjeti izrazu njenih oči in njene ustnic? — — — Čemu se mučiš. Tomo? Vderi k Micki in se zasmajala Vera; a bila je naenkrat zmedena in nemirna in njene oči so mu začele izbegavati.

"Izpodnašala nem ga!"

"A brez navdušenja in brez prepiranja, zato ste strahopetno ubežali!"

"Strahopetno?!" — Veri so

gorela lica, oči so ji strmele

V neodločnosti so twoje muke! "Predaj se vetrom — naj gre, kamor hoče! Naj srce se navrška in izjoče!" — In izjoče! — mu zaplače duša . . . In kakor da leži ob lepi grešnici in se dotiče z ustmi njenega ušesa, sepeče tih:

"Ljubezen mojo mlado tišči gomila . . . Daj, tih, brez besed

se poljubiva,

da se ne vdrami — o tako lahno je spanje v jami."

A nenadoma ga prešine ka-

kor tok električne po vsem živo-

tu; vzpne se na komolce, skoči

s postelje in udari s pestjo po

mizi:

Sam jo vzemi, Tomo Žitnik!

Sam jo vzemi! — Kaj pa hočeš s svojim pravom! Če v štirih letih nisi niti prvega izpit obvladal, — kaj pa hočeš? — Sam postani učitelj in v zgodbi! — Ali je treba kaj premisljevanja? — Premajhna plača? — Dvojna plača, če sta oba dva v službi! — Vzemi jo in pojdi z njo na mejo pionirjev! — (Dalje prihodnjih)

Sam jo vzemi, Tomo Žitnik!

Sam jo vzemi, Tomo Žit